

Visszatérve a felsőoktatásra: komoly hatással van egy külföldi hallgatóra még az is, ha fél évig Magyarországon vesz részt részképzésben, annak a magyarságképe is egészen más lesz, mint ha nem lett volna itt. Rám is komoly hatást gyakorolt a Kansas City-ben eltöltött időszak. Még ma is, ha a CNN sporthíreiben látom, hogy Kansas City baseballcsapata győzött, valamiféle boldogságot érzek (annak ellenére, hogy a baseballt alapjában véve utálok, szabályait sem sikerült igazán megérteni). A külföldi hallgató Magyarországról hazatérve is biztosan híve és „szurkolója” lesz Magyarországnak.

Még valamire szeretném a figyelmet felhívni. Azt mondtam, és azt mondom, hogy nagyon sok embernek van feladata a hungarológia területén, és hiányolom azt, amiről ma nem sokat hallottam: nevezetesen az együttműködés fontosságának felismerését. Márpedig együtt kell működni, nem azt kell keresni, hogy milyen munkamegosztással dolgozzunk a hungarológia feladatkörében, és azután minden szereplő (ember, szervezet) függetlenül tevékenykedik tovább. Mert ha függetlenül cselekednek, nem tudnak egymásról (netán még vetélkednek is egymással), akkor nem erősítik egymás tevékenységét, hanem ellenkezőleg: kioltják egymás hatását. Ezt a tevékenységi kört nem úgy kell elképzelni, mint két, azonos vagy rokon területen működő magyar cég tevékenységét, ahol egészséges a konkurencia, mert így jobb, olcsóbb, exportképesebb terméket fog az egyik gyártani. Nem igazán jó olyan tanácsot adni, hogy működjenek össze, és így végül egy közepes minőségű terméket hozzanak közösen forgalomba. A hungarológiában csak az együttműködés lehet sikeres, ez vezet a tevékenységek hatásának megsokszorozódásához. Segítsük egymást, segítsük elő (ahogy tőlünk telik) az együttműködést.

Köszönöm a figyelmüket, elnézésüket kérem, hogy ennyi szakember előtt laikusként szubjektív indíttatású gondolataimat bátorkodtam elmondani.

A hungarológia mint az országekpalakítás eszköze

RÍZ ÁDÁM

Örömmel teszek eleget a felkérésnek, hogy a Nemzetközi Hungarológiai Központ által 2000 augusztus 22–23.-án rendezett konferencián elhangzottakhoz hozzászóljak, és egyben tolmácsoljam az általam irányított Határon Túli Magyarok Titkárságának a hungarológiával mint tevé-

kenységgel, és mint tudománnyal kapcsolatos elképzeléseit, álláspontját, illetve a két terület közös halmazait számba véve néhány, esetleges együttműködési pontot jeleznek a jövő kiemelkedő fontosságú feladatairól.

Felfogásunkban a hungarológia a magyarság történelmével, nyelvével, néprajzával, egyszóval kultúrájával foglalkozó tudomány. Fő célja, hogy hazánkban és szerte a világban, a különböző országokban és kultúrákban minél teljesebb és hitelesebb képet kapjanak és alkossanak rólunk, magyarokról és Magyarországról.

Ahhoz, hogy sokkal szélesebb körben megismertethető legyen a rólunk, de általunk kialakított kép, rendkívüli módon indokolt lenne egy olyan intézményi bázis, később hálózat létrehozása a szomszédos országokban és a Magyar Kormányzatnak stratégiaileg fontos területeken, államokban, amely felvállalja és végzi a magyar (mint idegen) nyelv oktatását, a magyar kultúra megismertetését, terjesztését a hungarológiai képzés keretei között. Ennek a rendszernek a kiépítésében segítségünkre lehetnének a már létező kulturális intézetek (amelyek azonban – tisztelet a kivételnek – jelenleg nem, vagy csak alig hajlandók oktatási feladatokkal foglalkozni), az egyetemek magyar tanszékei, és a magyarsághoz valamilyen formában (származás, identitás, érzelmileg) kötődő szakemberek.

A magyar mint idegen nyelv oktatása kulcsfontosságú a magyar származású, de nyelvében és identitásában elveszni látszó/megerősítésre szoruló nemzettársaink számára – különös tekintettel a nyugati diaszpóra még létező, de számban és nyelvtudásban rohamosan gyengülő közösségeire – hiszen egyfajta visszamagyarosítási, jó értelemben vett (divat)hullámot indíthat útjára. Sorsuk párhuzamosságát tekintve feltétlenül meg kell, hogy említsük a kárpát-medencei szórványmagyarság szomorú állapotát, amely sok tekintetben hasonló helyzetben van. Ezekre kínálna gyógyírt és megoldást a nem túl nagy ráfordítással járó, már létező, de még csak kipróbálni tervezett Magyarul Határok Nélkül program, amely az Apáczai Közalapítvány támogatásával képzett magyarországi magyartanárokat juttat ki szórványközösségek magyarul tanulni vágyó gyermekeinek taníttatására.

Magyarország nemzetközi ösztöndíj-politikája átalakulóban van. A nyugat-európai magyarság számára az Oktatási Minisztérium Határon Túli Magyarok Titkársága tavaly öt, míg az idén már húsz fő számára ad teljes képzésű ösztöndíjat, de egyéves hungarológiai részképzésre még harminc fiatal jár idén a Magyar Nyelvi Intézetbe. Itt korlátozott anyagi lehetőségeink csak lassú bővítést engednek meg, pedig az igények alapján ez indokolt lenne.

Szükség lenne egy olyan, nagyszabású vendégtanár-program beindítására az egyetemek közreműködésével, amely a különböző támogatások révén érdekeltté tenné az egyetemeket és a tanárokat, hogy magyarországi felsőoktatási intézményekben tanítsanak, illetve tudományos tevékenységet végezzenek. Nagyon fontos az is, hogy hazánkból egyre többen tanulhassanak, taníthassanak hosszabb-rövidebb ideig külföldi egyetemeken, ezáltal újabb lehetőséget teremtve az értelmiségi párbeszéd folytatására, Magyarország nemzetközi tekintélyének növelésére.

Végül egy majdani „Iskola választ iskolát” program keretében magyarországi iskolák vehetnék fel a kapcsolatot nemcsak a határon túli magyar, hanem a régió idegen nyelvű iskoláival is. Megítélésünk szerint folyamatos program szükséges a Magyarországról és a magyarságról a környező térségben kialakult/kialakított torzképek és előítéletek enyhítésére, megváltoztatására. Azon országokban – ahol nem mellékesen – jelentős létszámú magyar kisebbség él, elsősorban a „nyugatosodó” és véleményformáló többségi értelmiségi réteg megnyerése szükséges. Ennek egyik eszköze lehet a magyar gondolkodók (Rónai András, Bibó István, Teleki Pál) könyveinek a környező országok nyelveire történő fordítása és terjesztése, amely a magyarság tényleges európai értékeit világítja meg.

Úgy gondolom, hogy az előttünk álló tervek és feladatok megvalósításában a hungarológiának a jövőben is meghatározó szerepe lesz, és továbbra is együtt tudunk gondolkodni és dolgozni e nemes célok – mindannyiunk közös céljai – érdekében.

Kis „antihungarológia”

SÁRKÖZY PÉTER

Nem akartam részt venni a hungarológia fogalmáról és feladatairól szóló immár nem is tudom hányadszorra megszervezett vitán, de mivel Tverdota György és Stauder Mária többször és nyomatékosan kértek erre, most mégis megteszem. Nem akartam hozzászólni, mert véleményemet már több ízben és több fórumon kifejtettem, legutóbb a Magyarok Világszövetsége által szervezett 1998. augusztusi konferencián, mely Kissné Pap Margit különvéleménye mellett meg is jelent a Világszövetség Hírlevelében. Nem akartam hozzászólni, mert semmi értelmét nem látom a „külsősök” hozzászólásainak a hazai intézményrendszer otthon folyó pozícióharcaihoz és belső vitáihoz. Igazat kell adnom Jankovics József és